

Pieter de Meijer

Academisch reveil?

Redactioneel

De Academische Boekengids 23, oktober 2000, pp. 2.

Er is wat gerommel in de Nederlandse universitaire wereld. Van tijd tot tijd klinken er protesten tegen wat verschooning genoemd wordt, of verlaging van het academisch peil, of het verwarren van academisch onderwijs met hoger beroepsonderwijs. En er is nu ook een heuse beweging die een manifest het licht heeft doen zien en een eerste bijeenkomst heeft georganiseerd. De verontrusting lijkt authentiek en er is alle reden voor een zich academisch noemende boekengids aan het verschijnsel serieus aandacht te besteden. Dat zal dan ook in een van de volgende nummers gebeuren, maar vooruitlopend daarop alvast een paar opmerkingen.

De beweging toont nostalgische trekjes. In het verleden zou de universiteit meer academisch geweest zijn dan ze tegenwoordig is. Nu is het natuurlijk mogelijk heel ver in de tijd terug te gaan in een poging het na te streven ideaal als in het verleden al verwerkelijkt te laten zien. En Arjo Klamer, een van de voorgangers van het reveil, verwijst in een artikel in *NRC Handelsblad* naar niets meer of minder dan de klassieke Griekse academie. Maar hoe nastrevenswaard een verandering van de didactische houding van universitaire docenten ook mag zijn, deze verwijzing getuigt toch van wel heel weinig besef van de historische werkelijkheid van de universiteiten. Zeker als men eens iets minder ver terug gaat in de tijd en bijvoorbeeld een vergelijking maakt met de universitaire werkelijkheid in Nederland van een jaar of veertig, vijftig terug, is er weinig reden op een reveil aan te dringen, als dat zou moeten betekenen een terugkeer naar de academie van die jaren. Zelfs als dat na de massificatie van het hoger onderwijs zou kunnen.

De beweging is erg tegen het opleiden voor beroepen aan de universiteit. Hier zou ze dan wel in strijd komen met de eigen nostalgie, als ze die werkelijk op de historische oorsprong van de universiteit in Europa zou richten. Want het is een historisch gegeven dat de universiteiten in Italië ontstonden als opleidingsinstituten voor de geneeskunde en voor beroepen die nodig waren voor de nieuwe ontwikkelingen in het stadsbestuur. En als ik weer even de vergelijking met de Nederlandse situatie van veertig, vijftig jaar terug mag maken: de Faculteiten der Letteren van toen leidden zonder schroom op voor het beroep van leraar.

De beweging keert zich tegen de universitaire bestuurders, inclusief de uit de eigen academische gelederen voortgekomen decanen. Voor zover hier niet de naïeve gedachte uit spreekt dat de academie het eigenlijk het best zonder bestuur zou kunnen doen, puur voortdrijvend op de eigen academische interessen en behoeften, is ook hier weer sprake van een gebrek aan historische besef. Want de grote omslag in de universitaire bestuursstructuur van het eind van de jaren zestig is juist ook tot stand gekomen tegen een academie die het probeerde te redden met een minimum aan bestuur en dus met een minimum aan contact met de ontwikkelingen in de maatschappij.

Deze opmerkingen moeten natuurlijk nader uitgewerkt worden. Zie hiervoor dus een van de volgende nummers van *De Academische Boekengids*.